

**III KONGRES PEDAGOGA
FIZIČKE KULTURE
JUGOSLAVIJE**

ZBORNİK RADOVA

ORGANIZATORI

**SAVEZ PEDAGOGA
FIZIČKE KULTURE
JUGOSLAVIJE**

**ZAJEDNICA FAKULTETA
FIZIČKE KULTURE
JUGOSLAVIJE**

**SAVEZ PEDAGOGA
FIZIČKE KULTURE
VOJVODINE**

**FAKULTET FIZIČKE
KULTURE UNIVERZITETA
U NOVOM SADU**

**NOVI SAD
19, 20. i 21. XI 1987.**

ISKAZ UČENIKA KAO POVRATNA INFORMACIJA O NASTAVNIKU I EFEKTIMA NJE- GOVA RADA U OSNOVNOJ ŠKOLI

Od svih činilaca nastave tjelesne i zdravstvene kulture kao procesa jedan od najvažnijih je nastavnik.

Odgovornost kadrova koji djeluju u ovom odgojno-obrazovnom području, iznimno je velika, kako zbog zdravstveno-bioloških tako i edukacionih zadataka same nastave. Nesumnjivo je da se moderna shvaćanja nastave kreću putem ostvarivanja aktivne i svjesne uloge svih subjekata, dakle i učenika.

Jedan od načina da se sagledaju mogućnosti djelovanja jesu povratne informacije o stavovima i interesima učenika na temelju kojih se mogu stvarati zaključci i o kvaliteti rada.

U tu svrhu na uzorku od 1500 učenika osnovnih škola u Splitu izvršeno je istraživanje u kojem su se oni sami izjašnjavali o pitanjima koja su povezana s temeljnim principima na kojima proces nastavnog rada počiva.

Stavovi prema nastavniku kao stručnjaku, pedagogu i prema njegovu općem kulturnom nivou postavljeni su u ulogu kriterijskog sustava (STRU - sud o nastavniku kao stručnjaku, PEDA - pedagoški lik nastavnika u očima ispitanika i KULT - ocjena širine općih kulturnih informacija nastavnika) u odnosu na skup komponenti koje zajedno mogu definirati sistem vrijednosti tjelesne i zdravstvene kulture.

1. AKTI - Procjena vlastitog zalaganja i učešća na nastavi TZK
2. SLOB - Sadržaji-aktivnosti u slobodnom vremenu učenika
3. IZRA - Mogućnost izražavanja sadržajima-aktivnostima TZK
4. PROS - Školski prostor kao mogućnost zadovoljavanja potreba
5. SPRA - Doprinos sprava, rekvizita i uređaja kvalitetnom izvođenju nastave
6. DRUS - Ocjena društvenih ulaganja kao uvjet kvalitetne nastave
7. USKO - Pomoć NTZK pri savladavanju drugih odgojno. obr. zad. u školi
8. URAD - Stav prema sadržajima TZK u uspješnom obavljanju radnih zadataka
9. NAVI - Stav prema sadržajima TZK u slobodnom vremenu izvan procesa rada
10. OBRA - Obrazovni zadatak nastave TZK
11. SOCI - Ocjena transfera vrijednosti nastave TZK u socijalno polje
12. ZDRA - Zdravstveno-higijenske vrijednosti nastavnih sadržaja TZK
13. SPOR - Mišljenje o odnosu utjecaja TZK i sporta
14. OSTA - Mišljenje o odnosu utjecaja TZK i ostalih odgojno-obrazovnih područja
15. BROJ - Ocjena objektivnosti brojčanog ocjenjivanja
16. OPIS - Ocjena objektivnosti opisnog ocjenjivanja
17. SDFK - Aktivnosti i djelovanje školskog društva na fizičku kulturu
18. SATI - Iskaz o broju sati tjedno provedenih u tjelesnom, vježbanju

Sve su varijable imale ponuđene odgovore na skali sa sedam stupnjeva. Odgovori maksimalno pozitivno i suglasni s iznesenim tvrdnjama, u početnim procedurama maksimalno su i vrednovani. Interpretacija rezultata učinjena je na osnovi klasične regresione i kanoničke korelacijske analize.

Rezultati i diskusija

Na osnovi iskaza učenika može se izvući zaključak da oni stručnost nastavnika doživljavaju kao sposobnost da efikasno koristi raspoložive mogućnosti u uspješnom ostvarivanju odgojno-obrazovnih zadataka.

Analizom Tabele 1. uočljivo je da je djelovanje nastavnika kao stručnjaka u ovom uzrasnom dobu izrazito kompleksno i da zadire i u područje zdravstvene kulture i područje sociološkog oblikovanja.

Nastavnik TZK je u znatnoj mjeri odgovoran za ukupni aktivitet učenika kako na nastavi TZK, tako i u podsticanju općih radnih navika. Međutim, formiranje navika kao proces zahtjeva i posebno vrijeme našto uostalom ukazuje i suprotna orijentacija varijable NAVI.

Ova konstatacija upravo obavezuje nastavnika na trajno i dosljedno djelovanje s ciljem formiranja i struktuiranja određenih navika koje će se kvantitativno i kvalitativno iskazivati u narednim fazama edukacije i uključivanjem u život i rad.

Nadalje, očigledno je da učenici očekuju adekvatno vrednovanje svog zalaganja i aktivnosti u procesu nastave. Pri tom učenici misle ukoliko je nastavnik kvalitetniji stručnjak utoliko će ocjena biti objektivnije donešena bez obzira na metodologiju evaluacije.

Regresiona analiza procjene pedagoške vrijednosti nastavnika (Tabela 2) je pokazala gotovo identične rezultate kao i izjašnjavanje u pogledu stručnih vrijednosti nastavnika. Na osnovi toga se može zaključiti da učenici osnovnog obrazovanja ne dijele ove dvije vrijednosne komponente nastavnika što je u suštini i dobro. Činjenica je da učenici očekuju od nastavnika da poznate efekte i uspješnost u radu moguće je ostvariti jedino integracijom stručno-pedagoških komponenata.

Analiza u prostoru općeg nivoa kulturnih vrijednosti nastavnika TZK pokazuje Tabela 3):

ukoliko je viši nivo opće kulture nastavnika utoliko su veće šanse učenika da oblicima i sadržajima TZK ostvaruju širenje socijalnog polja i socijalno sazrijevanje.

Tabela 1.
Regresija varijable STRU

	R	Q(R)	PR	B	P	S-B	Q(B)	F(B)
1.	.20	.00	.05	.05	1.09	.03	.03	.43
2.	.08	.00	-.01	-.01	-.07	.02	.72	.17
3.	.13	.00	-.01	-.01	-.01	.03	.76	.28
4.	.18	.00	-.01	-.02	-.28	.03	.60	.39
5.	.23	.00	.08	.10	2.24	.03	.00	.50
6.	.18	.00	-.03	-.03	-.61	.03	.26	.39
7.	.31	.00	.13	.14	4.25	.03	.00	.67
8.	.26	.00	.03	.04	.98	.03	.18	.56
9.	.15	.00	-.06	-.07	-.99	.03	.02	.32
10.	.23	.00	.00	.00	.04	.03	.95	.50
11.	.28	.00	.07	.08	2.13	.03	.01	.61
12.	.28	.00	.09	.10	2.76	.03	.00	.61
13.	.21	.00	.08	.08	1.78	.03	.00	.45
14.	.21	.00	-.05	-.06	-1.26	.03	.03	.45
15.	.28	.00	.10	.11	2.96	.03	.00	.61
16.	.28	.00	.09	.10	2.67	.03	.00	.61
17.	.28	.00	.12	.12	3.47	.03	.00	.61
18.	.08	.00	.04	.03	.27	.02	.15	.17
	DLT	S-DLT	RO	F	DF1	DF2	Q	
	21	89	.46	22.30	18	1481	.00	

Tabela 2.
Regresija varijable PEDA

	R	Q(R)	P-R	B	P	S-B	Q(B)	F(B)
1.	.17	.00	.02	.02	.42	.03	.66	.36
2.	.05	.05	-.05	-.05	.24	.03	.05	.10
3.	.13	.00	.00	.00	.02	.03	.96	.27
4.	.17	.00	.00	.00	-.07	.03	.89	.36
5.	.18	.00	.02	.02	.45	.03	.60	.38
6.	.17	.00	-.03	-.03	-.62	.03	.22	.36
7.	.32	.00	.12	.13	4.32	.03	.00	.67
8.	.26	.00	.03	.03	.73	.03	.32	.54
9.	.19	.00	.01	.01	.11	.03	.83	.40
10.	.25	.00	.02	.02	.62	.03	.61	.52
11.	.29	.00	.07	.07	2.14	.03	.01	.61
12.	.26	.00	.04	.04	1.15	.03	.11	.54
13.	.25	.00	.11	.11	2.74	.03	.00	.52
14.	.24	.00	-.04	-.04	-.95	.03	.16	.50
15.	.33	.00	.17	.18	5.87	.03	.00	.69
16.	.28	.00	.07	.07	2.07	.03	.01	.59
17.	.29	.00	.14	.14	4.12	.03	.00	.61
18.	.02	.55	-.03	-.03	-.06	.02	.22	.04
	DLT	S-DLT	RO	F	DF1	DF2	Q	
	23	88	.48	24.32	18	1481	.00	

Tabela 3.
Regresija varijable KULT

		R	Q(R)	P-R	B	P	S-B	Q(B)	F(B)
1.	AKTI	.18	.00	.00	.00	.07	.02	.87	.35
2.	SLOB	.09	.00	-.03	-.02	-.21	.02	.67	.18
3.	IZRA	.19	.00	.06	.06	1.05	.02	.02	.37
4.	PROS	.16	.00	-.05	-.05	-.88	.03	.05	.31
5.	SPRA	.19	.00	.02	.02	.36	.03	.52	.37
6.	DRUS	.21	.00	.02	.03	.54	.03	.61	.41
7.	USKO	.38	.00	.18	.20	7.50	.03	.00	.74
8.	URAD	.29	.00	.03	.03	1.00	.03	.20	.56
9.	NAVI	.22	.00	.00	.00	.05	.03	.93	.43
10.	OBRA	.30	.00	.08	.08	2.47	.03	.00	.58
11.	SOCI	.29	.00	.02	.03	.75	.03	.64	.56
12.	ZDRA	.26	.00	.01	.01	.33	.03	.65	.51
13.	SPOR	.25	.00	.10	.10	2.42	.03	.00	.49
14.	OSTA	.26	.00	-.02	-.02	-.62	.03	.61	.51
15.	BROJ	.34	.00	.16	.17	5.65	.03	.00	.66
16.	OPIS	.28	.00	.05	.05	1.45	.03	.04	.55
17.	ŠDFK	.31	.00	.14	.15	4.55	.03	.00	.60
18.	SATI	.04	.12	-.02	-.02	-.09	.02	.64	.08
		DLT	S-DLT	RO	F	DF1	DF2	Q	
		.26	.86	.51	29.50	18	1481	.00	

Kanonička korelacijska analiza (Tabela 4) proizvela je dva značajna faktora, od kojih je prvi izrazito dragocjen jer nam daje veliku količinu informacija o nastavniku i njegovom djelovanju. Sve su korelacije visoke i značajne izuzev SATI tjedno.

Praktično to znači da učenici doživljavaju svog nastavnika kao integriranu stručni-pedagošku i kulturnu ličnost odgovornu za djelovanja u svim segmentima odgojno-obrazovnog rada u školi, a prvenstveno u svim oblicima nastave TZK.

Ovakva očekivanja učenika snažni je argument u prilog tvrdnji da je prostor djelovanja nastavnika TZK izričito široko, u svakom slučaju znatno šire od igrališta i dvorane.

Drugi kanonički faktor definiran je bipolarno na način da djeca vrše distinkciju između stručnog i kulturološkog djelovanja nastavnika. Naime, dok se kulturološko djelovanje nastavnika manifestira u prvom redu kroz obrazovne vrijednosti, stvaranje navika

Tabela 4.

Kanonička korelacijska analiza

Faktorska struk. lijevog seta

Faktorska struk. desnog seta

1.	AKTI	.38	-.27	-.11	STRU	.76	-.65	-.02
2.	SLOB	.16	-.08	-.38	PEDA	.80	.03	.60
3.	IZRA	.32	.14	-.40	KULT	.86	.33	-.38
4.	PROB	.35	-.21	.11				
5.	SPRA	.41	-.42	-.17				
6.	DRUS	.39	-.02	-.27				
7.	USKO	.71	.09	-.30				
8.	URAD	.57	-.06	.13				
9.	NAVI	.40	.25	-.02				
10.	OBRA	.56	.15	-.21				
11.	SOCI	.59	-.13	.15				
12.	ZDRA	.55	-.51	.03				
13.	SPOR	.50	.10	.23				
14.	OSTA	.50	.12	.04				
15.	BROJ	.67	.15	.22				
16.	OPIS	.58	-.19	.11				
17.	ŠDFK	.61	-.05	-.01				
18.	SATI	.09	-.34	-.34				

Testiranje značajnosti

R	R ²	X ²	DF (Lambda)	Wilks	P
.59	.35	702.31	54.00	.62	.00
.17	.03	61.63	34.00	.96	.00
.10	.01	15.75	16.00	.99	.53

učenika za vježbanje u slobodno vrijeme, mogućnost motoričkog stvaralaštva, stručne kvalitete nastavnika povezuju sekundarno sa tjelesnim vježbanjem u užem smislu pretežno vezano za školu.

Interesantno je istaći da učenici ne dovode u vezu aktivnost nastavnika sa tjelesnim vježbanjem izvan škole. Iz ovog je moguće postaviti jedno vrlo važno pitanje: u kojoj mjeri je nastavnik stvarno aktivan izvan školske fizičke kulture, koji su to činioci koji njegovo pozitivno djelovanje ograničavaju

U vezi s tim postavlja se također problem vrednovanja suvremene koncepcije fizičke kulture koja uostalom, kao što je poznato, polazi od koegzistencije i kooperacije svih njenih nosilaca.

ZAKLJUČAK

Na uzorku od 1500 učenika osnovnih škola (VI, VII i VIII razreda) u Splitu izvršeno je istraživanje u prostoru stavova prema nastavniku i temeljnim vrijednostima nastave TZK. Regresiona i kanonička analiza pokazala je slijedeće: da društveni sistemi u reprodukciji nastavnog kadra općenito a posebno u odgojno-obrazovnom području tjelesne i zdravstvene kulture mora izuzetnu pažnju pokloniti selekciji, a isto tako programskoj edukaciji i društvenom tretmanu.

Složenost odgojno-obrazovnih zadataka TZK zahtjeva prema našim polaznim osnovama a potvrđeno iskazom učenika od nastavnika da bude zaista kompletna ličnost, tj. da bude i pravi stručnjak i pravi pedagog i široko obrazovana i kulturna ličnost. Uostalom djeca već na ovom obrazovnom nivou na određeni svoj način i kroz svoj sistem kriterijskih vrijednosti u stanju su uočiti, doživljavati i razlikovati modalitete sveukupnog djelovanja nastavnika.

(Literatura kod autora)